

Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Det Konservative Folkeparti og Alternativet om:

Elektronisk aldersverificering i fysiske butikker

Tobak, nikotin og alkohol er sundhedsskadelige produkter – særligt for børn og unge, der er mere sårbare end voksne over for de skadelige virkninger. Alligevel er produkterne alt for tilgængelige for børn og unge. Ifølge undersøgelser som §Røg og §Alkohol køber mange unge selv produkterne i butikker, og de bliver ofte ikke spurgt om id i forbindelse med deres køb.

Det bekræftes af forsøgsordningen med unge kontrollkøbere, hvor der i perioden fra den 1. juli 2024 til den 20. februar 2025 er konstateret ulovligt salg af aldersbegrænsede produkter til mindreårige i over en tredjedel af de omkring 1.500 gennemførte kontroller i fysiske butikker.

Samtidig må det konstateres, at alt for mange børn og unge i dag bruger tobak, nikotin og alkohol. Unge i Danmark har europarekord i druk. De drikker mere og er oftere fulde end deres europæiske jævnaldrende. Og alt for mange har et forbrug af elektroniske cigaretter og nye nikotinprodukter. Det er produkter, som er sundhedsskadelige i sig selv og er stærkt afhængighedsskabende, og som kan være en trædesten til cigaretter og rusmidler i al almindelighed.

Unge i Danmark er generelt engagerede og ansvarsfulde, men de skal have ordentlige rammer at agere inden for og udvikle sig i. Det er voksnes ansvar at sikre de rammer. Det er et fælles ansvar, som kræver, at reglerne for salg af alkohol, tobak og nikotinprodukter, som fastsættes politisk, overholdes i detailhandlen. Aftalepartierne er enige om, at der er behov for at styrke håndhævelsen af aldersgrænserne i detailhandlen. Det skal bidrage til, at de unges alkoholdebut udskydes, og at de unge holder sig fra tobaks- og nikotinprodukter.

Siden 1998 har der været regler om alderskontrol, men metoden til at kontrollere alder er stadig den samme: Hvis kassemedarbejderen i en fysisk butik er i tvivl om en kundes alder, skal medarbejderen altid bede kunden fremvise gyldig billedlegitimation, som fx et pas eller kørekort.

Aftalepartierne ønsker at gøre reglerne tidssvarende, så detailhandlen får de bedst mulige rammer til at føre og håndhæve alderskontrollen. Detailhandlen skal have mulighed for elektronisk at kontrollere deres kunders alder, hvis man lokalt vurderer, at det vil gøre kontrollen mere effektiv og passer til butikken og kundegruppen.

Med aftalen *En forebyggelsesplan målrettet børn og unge – tobak, nikotin og alkohol* fra november 2023 blev der derfor igangsat en analyse af mulige løsninger til elektronisk aldersverificering i fysiske butikker. Analysen er afsluttet i december 2024 og viser, at det er komplekst at implementere elektronisk aldersverificering – blandt andet fordi der findes mange forskellige forhandlertyper blandt detailhandlens ca. 7.000 forhandlere.

Forhandlerne har forskellige kassesystemer, der er forskellige betalingskasser, fx bemandede og ubemandede, og der er forskel på kunder og typen af varer. Samtidig er betalingsmarkedet i hastig forandring.

Aftalepartierne noterer sig analysens konklusion om, at der ikke findes én metode til elektronisk aldersverificering, som passer til de mange forskellige detailforhandlere, og at en løsning i stedet kalder på metodefrihed for butikkerne, hvilket indeværende aftale baserer sig på.

Aftalepartierne er enige om, at detailhandlen er bedst til at drive butik og til at varetage arbejdsgiveransvaret. Derfor vil det være op til den enkelte butik at beslutte, hvordan man konkret vil sikre, at gældende lovgivning overholdes. Aftalepartierne er derfor enige om ikke at gøre det obligatorisk for detailhandlen at aldersverificere alle kunder men noterer sig, at elektroniske løsninger til alderskontrol kan gøre kontrollen mere sikker og tryk for kassemedarbejderne.

Aftalekredsen noterer sig, at én løsning til elektronisk alderskontrol kan være den nye digitale identitetstegnebog, der er under udvikling i EU og forventes at kunne implementeres i medlemslandene, herunder Danmark, primo 2026. Identitetstegnebogen vil sikre en høj grad af både data- og privatlivsbeskyttelse og vurderes samtidig at være svær at omgå.

Hvis man i detailhandlen ønsker at bruge andre løsninger, er det afgørende, at også disse lever op til høje sikkerhedsstandarder. Aftalepartierne er derfor enige om, at der kun skal kunne benyttes elektroniske løsninger til alderskontrol, som lever op til følgende minimumskrav:

- Høj grad af databeskyttelse
- Høj grad af privatlivsbeskyttelse
- Minimal overførelse af data til butikken ved brug af løsningen
- Korrekte aldersoplysninger fx kræver oprettelse med et eID (eks. MitID) eller pas
- Er svær at omgå fx kun kan tilgås med særskilt kode eller biometri

Aftalepartierne er enige om, at ovenstående, herunder minimumskravene til en løsning for elektronisk alderskontrol, skal indgå i et lovforslag i Folketingssamlingen 2025/2026.

Aftalepartierne noterer sig desuden, at kredsen i efteråret 2025 skal tage stilling til, om forsøgsordningen med unge kontrolkøbere skal fortsætte efter den toårige periode, som udløber den 1. juli 2026. En videreførelse vil skulle prioriteres inden for den varige bevilling afsat i forebyggelsesplanen til Sikkerhedsstyrelsen til styrket alderskontrol på 15 mio. kr. årligt.